

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 20794/2022
04.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа Марија Коцић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Нишу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 467/22 од 12.07.2022. године, у седници одржаној 04.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 467/22 од 12.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу Прр1 6/21 од 13.04.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиљи на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ неисплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 70/2011 који се води пред Привредним судом у Нишу у износу од 9.396.071,84 динара на име главног дуга и износ од 292.678,00 динара на име трошкова поступка са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до коначне исплате, износ од 420.741,52 динара на име камате и 77.763,00 динара на име камате на трошкове, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 215.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гжрр 467/22 од 12.07.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Нишу Прр1 6/21 од 13.04.2022. године и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 70/2011 који се води пред Привредним судом у Нишу у износу од 9.396.071,84 динара на име главног дуга и 292.678,00 динара на име трошкова поступка са законском затезном каматом од дана подношења тужбе до коначне исплате и износ од 420.741,52

динара на име камате и 77.763,00 динара на име камате на трошкове, као и да јој накнади трошкове поступка. Ставом другим изреке, обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 79.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужилце неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити је учињена друга битна повреда поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Нишу Ст 70/11 од 24.05.2011. године над АД „Ниш пројекат“ из Ниша као стечајним дужником, отворен је стечајни поступак и за стечајног управника именована је Агенција за приватизацију, Центар за стечај. Правни претходник тужилце АА сада пок. ББ бивши из ..., пријавио је потраживање у стечајном поступку на име дуга а по основу пресуде Општинског суда у Нишу П 3903/09 од 25.11.2009. године и решење о извршењу И 11333/10 од 22.04.2010. године а које потраживање потиче из пословног односа правног претходника тужилце и стечајног дужника. Тужилца је извршни поверилац по праву представљања односно по основу наслеђивања иза смрти пок. ББ што је констатовано решењем Привредног суда у Нишу Ст 70/2011 од 21.02.2018. године. Од отварања стечајног поступка 24.05.2011. године до дана подношења приговора предлагача овде тужилце дана 10.03.2020. године протекло је скоро девет година. Од подношења тужбе у предмету Општинског суда у Нишу П 3903/09 до исходавања извршне исправе 25.11.2009. године и затим подношења предлога за извршење дана 04.05.2010. године и доношења решења о извршењу И 11333/10 од 22.04.2010. године које није спроведено због отварања стечаја над дужником протекло је 12 година. Тужилца АА као извршном повериоцу је делимично признато потраживање у стечајном поступку у износу од 7.890.480,68 динара на име главног дуга и 292.678,00 динара на име трошкова поступка, 1.347.201,75 динара на име камате и 77.763,00 динара на име камате на трошкове. Сврстана је у трећи исплатни ред као необезбеђено потраживање. Стечајни дужник АД „Ниш пројекат“ у стечају има евидентиране две непокретности и то: зграду пословног простора у ... број ... и зграду пословног простора у ... број ... у Идентификовано је и неколико парцела на територији Градске општине ..., насеље ... које су без валидне документације о основу стицања тих парцела. На основу вештака економске струке утврђено је да укупан износ дуга почев од 22.11.2008. године на дан 12.06.2012. године у висини од 9.816.813,37 динара од чега је главни дуг у одређеном износу а остало су камате све ближе напред назначено у претходном делу образложења. Решењем Привредног апелационог суда Рж Ст 1405/20 од 09.07.2020. године утврђено је да је предлагачу АА повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку пред Привредним судом у Нишу у предмету Ст 70/2011.

При овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужилце основан. Ово из разлога што ни правни претходник тужилце ни тужилца нису допринели настанку штете нити је било пропуста у њиховом понашању.

Стечајног дужника заступа Агенција за приватизацију, Центар за стечај а стечајни дужник је лице са већинским друштвеним капиталом. Поступак стечаја траје дуго. Тужена сноси објективну одговорност за неостваривање права према дужницима који су били предузећа у друштвеној својини односно државној својини, због неделотворности вођења судског поступка.

Апелациони суд није прихватио правно становиште првостепеног суда налазећи да је на правилно утврђено чињенично стање извео погрешан закључак о постојању других чињеница на којима је засновао побијану одлуку услед чега је погрешно применио материјално право. При томе, налази да иако је одговорност тужене Републике Србије објективна, тужиља је била дужна да докаже да је на дан покретања поступка стечаја стечајни дужник имао имовину која је била довољна да се потраживање правног претходника тужиље намири по законском реду намирења релевантним у извршном односно стечајном поступку. Међутим, тужиља није нудила доказе на околност вредности имовине дужника из које је могло бити спроведено намирење потраживања. Да би се захтев тужиље за накнаду материјалне штете могао усвојити, нужно је било да она докаже да је стечајни дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате правни претходник тужиље, односно тужиља могла да се наплати да је било ефикасног и делотворног поступања. На том становишту је и Врховни касациони суд у закључку од 02.11.2018. године који је верификован и допуњен дана 27.09.2019. године. Тужиља је морала доказати да је штета настала управо због неправилног рада органа тужене, тј. да је дужник имао довољно имовине на дан покретања стечајног поступка принудног намирења и да је неправилан рад органа тужене за последицу имао умањење имовине дужника због чега даље намирење тужиље није могуће. Стога је тужбени захтев тужиље одбијен.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је правилно.

Чланом 58. Устава Републике Србије прописано је право на мирно уживање имовине. Чланом 1. Протокола 1. уз Конвенцију о заштити људских права и основних слобода гарантовано је право сваком физичком и правном лицу на неометано уживање своје имовине и прописано да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Чланом 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Ставом 2. овог члана прописано је да поред одредаба Закона којим се уређују облигациони односи, суд примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4) а ставом три да одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

Према члану 172. став 1. Закона о облигационим односима правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Према Закључку Грађанског одељења Врховног касационог суда усвојеног на седници одржаној 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, које су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким и правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате.

Имајући у виду да се у овом случају не ради о потраживању из радног односа, већ о комерцијалном потраживању, односно о потраживању по основу Уговора о купопродаји од 25.02.2008. године за испоручену робу по уговору, те да тужилац није предлагао нити доставио доказе из којих би се могло утврдити да ли је он пре покретања стечаја над стечајним дужником АД „ВВ“ ... покушавао наплату свог потраживања, правилан је став другостепеног суда да само утврђење повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку не доводи до остваривања права на накнаду материјалне штете у ситуацији када није реч о потраживању из радног односа која су без кривице поверилаца остала неизмирена у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

На основу члана 414. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић